

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN
KANTHARALAK DISTRICT UNDER THE OFFICE SISAKET
PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 4

¹นิวัฒน์ รูปใหญ่, ²สุรางคณา มัณยานนท์ และ ³สมหมาย สร้อยนาคพงษ์
¹Niwat Rupyai, ²Surangkha Monyanont and ³Sommai Soinakphong

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย
Ratchathani University, Thailand

¹niwat0812251965@gmail.com

Received: September 17, 2023; **Revised:** November 25, 2023; **Accepted:** December 1, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่หัวหน้างานใน 4 งานคือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานบริหารบุคคล และงานบริหารงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 320 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามตามการนำเสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 3 องค์ประกอบหลัก และ 11 ด้าน ผลการประเมินคุณภาพเครื่องมือมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.75-1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง 0.30-0.78 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า F ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

² อาจารย์ ดร., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

³ อาจารย์ ดร., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

กำหนดเป้าหมาย ของโรงเรียน ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนด้านการควบคุมการใช้เวลา ในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพ การเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ด้านการพัฒนา และการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ กันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามความคิดเห็น ของครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

The purposes of this research were to study and compare Academic Leadership of School Administrators in Kantharalak District under the Office Sisaket Primary Education Service Area office 4 as perceived by the teachers classified by school size. The sample was 320 individuals, who are assigned to act as supervisors in 4 departments (Academic department, Budgeting and Planning department, Human Resources department, General Administration department). The tools were a questionnaires, According to the presentation of the elements of Academic Leadership of School Administrators with 3 Major Components and 11 Areas. The results of the quality assessment of the tool had an IOC value between 0.75-1.00, a discriminant power value for each item (r) between 0.30-0.78, and a reliability value of .98. Data were analyzed using a packaged program. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation and F-test. The results were as follows 1) The overall Academic Leadership of School Administrators in Kantharalak District under the Office Sisaket Primary Education Service Area office 4 as perceived by the teachers. The finding of this research found that average total and each level were a much level. Considering each aspect ordered from the highest to the least, framing school goals, protecting instructional time, maintaining high visibility, providing incentives for learning, promoting professional development, coordinating curriculum, providing incentives for teachers, communicating school goals, developing and enforcing academic standards, monitoring student progress and supervising and evaluation instruction,

respectively. 2) Comparison result of Academic Leadership of School Administrators in Kantharalak District under the Office Sisaket Primary Education Service Area office 4 as perceived by the teachers classified by school size. Total and each level were no difference.

Keywords:, academic leadership, administrator of school

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคิดความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแส โลกาภิวัตน์การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพ ของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและการบริหาร จัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมและการขาด ความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทย ส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในอีก 20 ปี

สถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยความสะดวก (Fascinator) เป็นผู้นำ (Leader) เป็นผู้สนับสนุน(Supporter) และเป็นผู้นำนวัตกรรม (Innovation) เข้ามาสู่สถานศึกษาและเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า โดยเฉพาะในส่วนการจัดการเรียนการสอนนั้นจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหารปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จะก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น จะส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการและเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสา มีความพร้อมที่จะนำการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2553)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) เมื่อช่วงปี พ.ศ.2563-2565 ซึ่งนับว่าส่งผลกระทบเป็นวงกว้างในสังคมไทย โดยเฉพาะด้านการศึกษาซึ่ง

โรงเรียนหลายแห่งได้ปิดทำการไม่สามารถเปิดทำการเรียนการสอนที่โรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็ม โรงเรียนแต่ละแห่งจัดการเรียนการสอน ที่หลากหลายตามสภาพของแต่ละโรงเรียน ทำให้คุณภาพการศึกษาไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวัง จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพนธ์พื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 ของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.23 เปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยลดลง -0.64 ต่ำกว่าระดับประเทศ (-0.47) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4, 2566)

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 98 โรงเรียน รวมจำนวนครูทั้งหมด 1,566 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์และกำหนดคุณสมบัติต้องเป็นครูที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่หัวหน้างานใน 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไป และงานบริหารงบประมาณ งานละ 1 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้ 316 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า F

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ เป็นการแสดงความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามแนวคิดของ Hallinger and Murphy 3 องค์ประกอบหลักและ 11 ด้าน (Hallinger & Murphy, 1985) สรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ เป็นการแสดงความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามแนวคิดของ Hallinger and Murphy 3 องค์ประกอบหลักและ 11 ด้าน (Hallinger & Murphy, 1985) สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน จำแนกออกเป็น 2 ด้าน ได้ดังนี้

1) ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.569) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนโดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.668) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารประเมินความต้องการของครู เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.724)

2) ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.530) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารเลือกใช้การสื่อสารในช่องทางดิจิทัลเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.671) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารจัดทำโปสเตอร์หรือป้ายประกาศที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญแก่งานด้านวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.772)

1.2 ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้ดังนี้

1) ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.592) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมการรวมตัวรวมใจ รวมพลังร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักเรียน ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ นำไปสู่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.754) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาทักษะการวิจัยในชั้นเรียนของครูตามแนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.732)

2) ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.571) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.677)

และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทักษะคิดเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะ การสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การภูมิใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.680)

3) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.597) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารประชุมชี้แจงแจ้งความก้าวหน้าด้านการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ให้ผู้ปกครองทราบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.686) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ แก่ครูรายบุคคลอย่างละเอียดเพื่อการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.731)

1.3 ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน จำแนกออกเป็น 6 ด้านได้ดังนี้

1) ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.573) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.662) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เครื่องเสียง หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจเป็นการรบกวนหรือขัดจังหวะในขณะที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.817)

2) ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.582) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารจัดครูสอนแทนหรือให้ช่วยดูแลชั้นเรียน ในกรณีที่ครูประจำชั้น/ประจำวิชาไม่มาทำการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.686) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการใช้หลักการส่งต่อข้อมูลผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Transition) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.707)

3) ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.636) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ครูแต่ละคนได้ใช้ความสามารถและทักษะของตนได้อย่างเต็มศักยภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.675) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ของบุคลากรภายในองค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.712)

4) ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.554) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการที่สอดคล้องเป้าหมายของโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.601) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูมองสะท้อนการจัดการเรียนการสอนของตน (Self-reflection) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.743)

5) ด้านการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.619) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการข้อมูลนักเรียนและการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.700) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารประกาศเกณฑ์ต่างๆ ทางด้านวิชาการให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.722)

6) ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.642) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ยกย่องชมเชยนักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันทักษะทางวิชาการ หรือนักเรียนที่นำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.673) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ให้มีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานดีเด่น ด้านนวัตกรรมของนักเรียนตามโอกาสต่าง ๆ เสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.787)

สรุปได้ว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามแนวคิดของ Hallinger and Murphy 3 องค์ประกอบหลัก และ 11 ด้าน (Hallinger & Murphy, 1985) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.569) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.592)

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูจำนวน 69 คน โรงเรียนขนาดกลาง มีครูจำนวน 206 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีครูจำนวน 33 คน โดยการตั้งสมมติฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มตามขนาดโรงเรียน ใช้สถิติ F-test (one-way ANOVA) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอกันทรลักษ์ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน มีค่าไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ครูที่อยู่ในขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ด้านการกำหนดภารกิจของ

โรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน เป็นต้น มีความคิดเห็นฯ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอกันทรลักษ์ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน มีค่าไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ครูที่อยู่ในขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้าน ได้แก่ ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นต้น มีความคิดเห็นฯ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอกันทรลักษ์ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน มีค่าไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ครูที่อยู่ในขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกันทรลักษ์ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้าน ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ เป็นต้น มีความคิดเห็นฯ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ กันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่มีความท้าทายในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ การเป็นผู้นำของสถานศึกษาจึงเป็นตำแหน่งที่ต้องมีเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จึงสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองและองค์กรให้เกิดความสำเร็จชัดเจนมากที่สุด ดังที่ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ในการชี้นำหรือโน้มน้าวใจ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์ เพื่อพัฒนางานวิชาการและ

วิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริม และการพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์-ดา (2565) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมมาตร สุวรรณขำ และศุทธิพงศ์ ภูวชูวรานนท์ (2565) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอ กันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวมมีความคิดเห็นฯ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงการจะนำพาองค์กรก้าวไปยังเป้าหมายได้นั้น ไม่เพียงแต่เป็นผู้นำโดยตำแหน่ง แต่ต้องเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำเนื่องจากภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่จะนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาทุกขนาด ในฐานะผู้นำขององค์กร จึงต้องเป็นผู้ที่สามารถนำทางสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ โดยใช้ศักยภาพของความเป็นผู้นำที่มีอยู่ และจุดมุ่งหมายที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา คือ งานวิชาการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนทุกขนาดต้องมีความมุ่งมั่นในการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ทั้ง 3 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน และด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน แม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้นำในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันก็ตาม ดังที่ บุญพา พรหมณะ (2559) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารในสถานศึกษาในการชี้แนะ ส่งเสริม สนับสนุน และโน้มน้าว จูงใจในการพัฒนางานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาบุคลากร และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ทุกขนาดสถานศึกษา จึงให้ความสำคัญกับการเป็นผู้นำ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เส้นชัยในการบริหารงาน โดยเฉพาะงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปราจีนบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอกันทรลักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จะเห็นได้ว่าการบริหาร สถานศึกษาเป็นสิ่งที่มีความท้าทายในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในด้านต่างๆ การเป็นผู้นำของสถานศึกษาจึงเป็นตำแหน่งที่ต้องมีเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานที่ ชัดเจนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จึงสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองและ องค์กรให้เกิดความสำเร็จ ชัดเจนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนตามแนวคิดของ Hallinger and Murphy 3 องค์ประกอบหลักและ 11 ด้าน และจากการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการตามความคิดเห็นของครู แยกตามขนาดของ โรงเรียนจะเป็นว่า ไม่แตกต่างกัน นั้นแสดงให้เห็นว่า ขนาดของโรงเรียนไม่ใช่ประเด็นหรือตัวแปรที่ จะทำให้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเปลี่ยนแปลงไปเป็นแค่องค์ประกอบในการ บริหารงานภาพรวม ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนจะขึ้นอยู่กับตัวของผู้บริหารเองที่จะ มีการพัฒนาและสร้างตัวตนของตนเองให้มีพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงออกมาให้สมกับเป็น ผู้บริหารโรงเรียนที่มี “ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีคุณภาพและยั่งยืนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมล โพธิเย็น และคณะ. (2563). จิตวิทยาการเรียนรู้. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 14 (1), 12-29.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กระทรวงศึกษาธิการ.

- กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.
- ธนิต รัตนศักดิ์ตา .(2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.
- สมมาตร สุวรรณขำ และศรุตพิงค์ ภูวัชรวรานนท์. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3*.วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา, 65(4), 89-114.
file:///C:/Users/HP/Downloads/89-114.pdf.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่*. เอส.พี.เอ็น. การพิมพ์.
- Hallinger,P. & Murphy,J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. *Elementary School Journal*, 86(2), 217-247.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. Reading in Attitude Theory and Measurement. edited by Martin Fishbein. John Wiley & Son.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. 3rd Edition, Harper and Row.
- Yukl, G.A. (1998). *Leadership in organizations*. Englewood Cliffs, Prentice-Hall.

